

Behandling her i Thinget gif de Flestes Anke væsentlig ud paa, at vi vare for haarde imod Tiendebyerne. Det blev gjort gjældende fra Udvalgets Flertals Side, og det er, saa vidt man kan have en Formodning om Stemmningen i Thinget i Aar, den Anskuelse, jeg ogsaa nu ventet gjort gjældende, saa at det overfor den almindelige Betragtning af Sagen i Thinget, neppe kan bebreides mig som Forslagsstiller, at jeg ikke med Omhyggelighed har taget Tiendeieernes Rettigheder i Betragtning. Enhver har jo inidertid her kun private Erfaringer at støtte sig til; thi dette Forhold er det eneste, hvor jeg for mit Vedkommende saaner udførlige Oplysninger fra Regeringens Side. Jeg haaber, at den i Aar under Sagens Behandling vil kunne meddele saadanne, da den jo har gjort sig Umage for at indhente almindelige Oplysninger om Tienderettighederne. Men efter de Erfaringer, jeg har ifølge min private Rundskab til disse Forhold, tror jeg ikke, at Tiendeieerne ere ilde tjente med en saadan Aflysning. Det, man maa se hen til, er jo Tienderettighedernes Værdi i Handel og Wandel, og naar man vil se derpaa, tror jeg, at den her foreslaaede Aflysning, overensstemmende med de kongelige Obligationers Pris, vil give Tiendeieerne fuldstændig Erstatning for deres Eiendomsret. Jeg er lige saa vel som det ærede Medlem angstelig for i denne Henseende at begaa den fjerneste Uret, og det skulde meget interessere mig, om det ærede Medlem kunde give mig nogetsomhelst positivt Bidrag til dette Spørgsmaals Beparelse fra bestemte Tilfælde, hvor der har været Tale om Salg af Tiender; efter de Tilfælde, jeg kjender, tror jeg ikke, at der paa nogen Maade ved mit Forslag vil blive gaaget Tiendeieerne for nær, lige som jeg tror, at, naar man vil være retfærdig mod dem, maa man bestemme Aflysningen paa den her foreslaaede Maade. I denne Henseende blev det ifjor gjort gjældende af Udvalgets Flertal, at Tienderettighederne ikke skulde være en Eiendom som en anden Eiendomsret; men det er en Anskuelse, som jeg paa ingen Maade kan tiltræde, og skulde en lignende Anskuelse blive gjort gjældende ved dette Lovforslags endelige Behandling, vilde jeg, som har indbragt Forslaget, være en af de Første til at stemme imod det, ligesom et Forslag med saadanne Grundsatninger ikke kunde tænkes til nogen Tid at passere Landstinget. (Berg: Igjen Landstinget som Spøgelse!) Det ærede Medlem, der saa ofte har talt saa meget om Folkewillien, siger, at det at se hen til Landstinget er at se paa et Spøgelse. Jeg tror, at den første Betingelse for vort Arbejde her er at tage et Snuile praktiske Hensyn. Der er Intet, jeg mere beklager ved Folkethingets hele Arbejde, og som gjør, at jeg undertiden, jeg tilstaaer det, føler mig noget trykket eller i alt Fald med mindre Glæde, end det ellers vilde være Tilfældet, arbejder i Folkethinget, end det ringe praktiske Resultat, der kommer

af vort Arbejde. Men naar man ser efter, hvor Skylden ligger for, at der ikke kommer noget større praktisk Resultat, tror jeg, at man ved at gaa den ene Sag igjennem efter den anden vil kunne dokumentere, at den væsentlig ligger i Betragtninger som den, der oftere er gjort gjældende af det ærede Medlem for Rolding (Berg) og Andre paa den Side, at man ikke har at se hen til Landstinget eller de andre Faktorer i Lovgivningsmagten. Jeg tror, det er en meget uheldig Betragtning, hvilke Anskuelser man i Dvrigt kan have om vedkommende Sag.

Søgsbro: Jeg havde ønsket, at den ærede Minister havde udtalt sig først om denne Sag; thi det vil være i Thingets Grindring, at det forrige Aar herom nedsatte Udvalg var af den Anskuelse, at denne Sag var af en saadan Betydning og greb ind i saa mange forskellige Forhold, at det var ønskeligt, at Regeringen tog den i sin Haand, samt at Udvalget derfor ogsaa fremsatte Ønske om, at Regeringen vilde samle det fornødne Materiale inden den nuværende Samling af Rigsdagen, for at man da bedre kunde have Noget at bygge paa. Det er ogsaa bekendt, at den ærede Minister har i Sommerens Løb indhentet saadanne Oplysninger; men man har ikke hørt Noget om Udbyttet deraf, maaske fordi der har været saadanne Vanskeligheder forbundne med Indsamlingen af Materialet, at det ikke er blevet tilstrækkelig bearbejdet endnu. Jeg haaber ogsaa, at Regeringen vil gaa ind paa det Ønske, som det store Flertal af Udvalget den Gang udtalte, at forelægge Forslag om denne Sag, saasnart den ser sig i Stand dertil, og derfor kunde jeg, som sagt, have ønsket at høre den ærede Minister først udtale sig; men efter den stærke Udæstning fra den ærede sidste Læser om Udvalgets Arbejde ifjor, tror jeg, at det vil være rigtigt, at jeg allerede nu ytrer mig, saa meget mere som vi have hørt en Stemme, der gaar endnu yderligere i samme Retning som den ærede Forslagsstiller, men imod, hvad Udvalgets Flertal har fundet rigtigt. Det foreliggende Forslag har jo gjenoptaget den Bestemmelse af det tidligere Forslag, at det skal omfatte saavel Tiendeieerne som Tiendebyerne, og dernæst, at Statskassen skal træde imellem, saa at, naar Tiendeieerne forlange deres Ret afløst, skal Staten udbetale dem et tilsvarende Beløb i Statsobligationer, ligesom omvendt, naar Tiendebyerne forlange det, skulde ogsaa de kunne indbetale deres Afgift kapitaliseret til Statskassen. Dette Forhold var jo Gjenstand for udførlig Drøftelse ved den første Behandling ifjor og senere i Udvalget, og dets store Flertal kunde ikke gaa den Vej. Det blev fremhævet af den daværende Finanzminister, at man derved vilde udsætte Statskassen for meget betydelige Tab, idet Tiendeieerne naturligvis vilde henvende sig til Statskassen, naar det var til Fordel for